

-א-

1. ספר הישר לר"ת (חלק החידושים) סימן רפג

נ"ל דאיכא תרי גווני סחיטה חד משום מפרק דהוי תולדה דדש כי האי דסחיטת זיתים וענבים וכבישין בחבית שנשברה וההיא דספוג שאין לו בית אחיזה דאין מקנחין בו. ויש סחיטה שיש בה משום ליבון...

פר"ח שבת (עד.) הדש הוא- לברירה.

שבת (קמד:) אמר רב יהודה אמר שמואל: סוחט אדם אשכול של ענבים לתוך הקדרה- משקה הבא לאוכל אוכל הוא. ופרש"י.

(קמה.) א"ר זירא אמר רב חייא בר אשי אמר רב סוחט אדם- אינו חייב אלא על דריסת זיתים וענבים בלבד. ופרש"י.

רי"ף (דף ס' ע"א) אמר רב יהודה אמר שמואל- (דף ס"א ע"א) ולית בה ספיקא. [בעיקר- מחלקת רי"ף ור"ח בהבנת מחלקת ר' יוחנן ורב ושמואל].

2. שולחן ערוך אורח חיים סימן שכ:א

זיתים וענבים, (א) אסור לסחטן (ב) ע"ל סי' רנ"ב ס"ה); ואם יצאו מעצמן, (ג) אסורים אפילו לא היו עומדים (ד) אלא לאכילה. ותותים ורמונים, (ה) אסור לסחטן; ואם יצאו מעצמן, אם עומדים (ו) לאכילה, מותר; ואם עומדים למשקים, אסור. <א> ושאר כל הפירות, * (ז) מותר לסחטן. הגה: * (ח) א ובמקום שנהגו לסחוט איזה פירות לשתות מימיו מחמת צמא או תענוג, * (ט) דינו כתותים ורמונים; אבל אם נהגו לסחוט לרפואה לבדו, אין לחוש (ב"י). וכל זה דוקא לסחוט אסור, <ב> אבל * (י) ב מותר למצוץ בפיו מן הענבים המשקה שבהן (יא) ג וכ"ש בשאר דברים (ב"י בשם ש"ל). ד ויש אוסרין למצוץ בפה מענבים (יב) וכיוצא בהם (הגה"מ פכ"א)

בית יוסף אורח חיים סימן שכ

א (ג) וכתוב בהגהות (מיימוניות) פרק כ"א (אות י) בשם רא"מ (יראים השלם סי' רעד קלג.) שיזהר אדם שלא יסחוט בשר הנבלע בו מרק לצורך משקה היוצא ממנו והנותן בשר במרק או השורה פתו ביין ומחזירו לפיו ומוצץ המשקים אסור וחוששני לו מחטאת וכל שכן שלא ימוץ בפיו מענבים וכיוצא בהם. ושבלי הלקט (סי' צ) כתב על זה בשם הרב רבי בנימין דאין במציצת בשר ופת ולא המוצץ בפיו משקה מפירות או מענבים דרך סחיטה כלל ואפילו תימא דהוי דרך סחיטה לא חמירי מפרישין ופגעין ואין איסור סחיטה שייכא אלא בדבר שדרכו להיות משקה כגון זיתים וענבים דחשיב אבל הכא מה חשיבות יש למשקה בתוך פיו ואפילו אם יתכוין למצוץ המשקה ממנו בפיו אוכל הוא חשוב ובטלה דעתו אצל כל אדם וכן כתב בעל הדברות (עטור הלכות יו"ט סוד"ה מחלוקת יב) דאפילו למצוץ משקה מן הענבים מותר לכתחלה דאין דרך סחיטה בפיו אבל יניקה בפה לכתחלה אסור וכל דבר שאין דרכו בכך לא גזרו ביה ואינה תולדה עכ"ל ועל פי זה יש להתיר מציצת קנה הסוקר בפיו בשבת כמו שכתבתי בסמוך (פח. ד"ה וכתוב):

מגן אברהם סימן שכ

ב מותר למצוץ - ואע"ג דאסור לינק מהבהמה כמ"ש סי' שכ"ח סל"ג היינו משום דדרכו בכך אבל הכא שאין דרכו בכך לא גזרו:

ג וכ"ש שאר דברים - כגון הנותן בשר במרק או פת ביין ומוצץ אותו:

ד ויש אוסרין - אפ"ל בשאר דברים, (בית יוסף הגהות מיימוני רא"מ פסקי רקנ"ט) וב"ח כתב בשם רש"ל דבמשקה הנבלע בפת או בבשר כיון שהיה שם משקה עליו מקודם קרוב הוא לחטאת ולכן אסור למצוץ אותו אבל למצוץ הענבים בפיו ולהשליך החרצנים אין זה מפרק אלא כך הוא דרך אכילת ענבים ושרי מדינא מ"מ המחמיר תע"ב עכ"ל ומ"מ* מדברי רמ"א משמע דשאר דברים קולי מענבים כמש"ל וכ"כ רש"י גבי כבשים ושלקות דכשאין המשקה גדל בתוכו עדיף טפי מענבים עס"ז וכ"מ בכתובות דפירש"י מפרק כלאחר יד הוא לפי שאין דרך לינק אלא לחלוב משמע דמה שדרך לינק חמיר טפי ואפשר כיון שדרך אכילתן בכך שרי עמ"ש סי' שכ"ח סמ"ח:

ט"ז אורח חיים סימן שכ

(ב) אבל מותר למצוץ כו'. - וכ"כ ב"י בשם ש"ל* מטעם דאין דרך סחיטה בפיו וכל דבר שאין דרכו בכך לא גזרו בו ואינה תולדה עכ"ל וכתב שם אבל יניקה בפה לכתחלה אסור כמדומה לי שהוא ט"ס והיש אוסרין הוא רא"מ בב"י דכ' שיזהר אדם שלא יסחוט בשר הנבלע בו מרק לצורך משקה היוצא ממנו ובשר הנותן במרק או השורה פתו ביין ומחזירו לפיו ומוצץ המשקים אסור וחוששני לו מחטאת וכ"ש שלא ימוץ בפיו מענבים עכ"ל והלנע"ד דדבר זה דומה לדין שכ' בס"י שי"ט סט"ז והוא דעת הרא"ש דמותר לשתות ע"י מפה כו' דכשם ששם אין איסור ברור במה שהוא עושה בפיו כך

אין כאן איסור דש במה שמוציץ בפיו דמ"ש מלאכת בורר ממלאכת דש וכיון שכבר פסק בסי' שי"ט להקל כהרא"ש לא היה לו לרמ"א להביא כאן דעת המחמירין ומלבד זה לא ראינו מי שנזהר בדבריהם שזכר הרא"ם הנ"ל אלא דמ"ש שלא יסחוט בשר הנבלע בו מרק לצורך משקה הוא מוסכם עם שאר הפוסקים כמ"ל לענין סחיט' בשאר פירות:

שבת (קיא.) אמר ר' אבא בר זבדא - (קיא:) מודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות.

תוס' (שם) ד"ה האי מסוכרייתא וכו'.

תוס' כתובות (ו.) ד"ה האי מסוכרייתא וכו'.

חידושי הריטב"א מסכת שבת דף קיא עמוד א

האי מסוכרייתא דנזייתא אסיר להדוקה ביומא טבא. פרש"י ז"ל דהיינו שאסור להדק המטלית שבנקב החבית דאתי לידי סחיטה, וכדאמרינן לקמן (קמ"א א') דאסיר להדוקי אודרא אפומא דשישא דילמא אתי לידי סחיטה, והקשה ר"ת ז"ל דהא סחיטה אינה [מלאכה] בפני עצמה, אלא יש שהיא תולדה דמלבן, במאי דחזי ללבן כגון מים ומקצת פירות שעשויים לכך, כדאמרינן (סוכה מ' א') גבי פירות שביעית לאכלה ולא לכבוסה, ויש שהיא תולדה דצובע, בפירות דחזי להכי ומכוין לציבעא, וכדגרסינן בתוספתא (פ"י ה"ג) המלבן והסוחט מלאכה אחת, צבעים שבירושלם (אינה) [קבעו] סחיטה מלאכה בפני עצמה, ויש שהיא תולדה דמפרק שהיא תולדה דדש, ולרבנן (לעיל ע"ה א') ליתא אלא בגידולי קרקע, ולכו"ע [ליתא] אלא היכא דבעי ליה לדבר הנסחט דומיא דדישה וקצירה, אבל היכא דאזיל לאיבוד ליכא אפילו משום מפרק דרבנן, והכא בברזא דחמרא ליכא משום מלבן ולא משום צובע כלל, דאדרבה מלכלך ומפסיד היין את הבגד, ומשום מפרק ליכא כיון דאזיל לאיבוד, והכי אמרינן לקמן במכילתין (קל"ט ב', ובדברי רבינו שם) כי מותר לסנן את היין בסודרין ולא חשו דילמא אתי לידי סחיטה מפני טעמא דאמרן, ותירצו דאם איתא לפירוש רש"י ז"ל איירי בברזא שעל פי חבית או שיש כלי תחתיו שיקבל מה שנסחט מן היין [דלא] אזיל לאיבוד.

[ומ"מ] עדיין לא נחא ליה לר"ת ז"ל, דאי מהאי טעמא הוא דאסיר הוה ליה למימר בהדיא דאסיר להדוקה דילמא אתי לידי סחיטה כדקאמר בההיא דאודרא אפומא דשישא (לקמן קמ"א א'), ולפיכך פירשה ר"ת ז"ל דבמגופת חבית וכיוצא בו קאמר דאסיר להדוקה משום דמבטיל ליה ועבד לה דופן, ואע"פ שאינו מתכוין לכך הוה ליה פסיק רישיה ולא ימות, וכן פירשה הרב בעל הערוך ז"ל משום דהוא קשיא ליה דכי פסיק רישיה ולא ימות אמאי אסור לרבי שמעון, דהא אזיל לאיבוד וכל היכא דלא נחא ליה מותר לרבי שמעון [ואע"ג] דהוה פסיק [רישיה] וכו'.

ספר יראים סימן רעד [דפוס ישן - קב]

וקי"ל כרבי יוחנן בחבית שנשברה [קמ"ה א'] דמפרש בברייתא הכי סוחטין כבשים לצורך השבת אבל לא למוצאי שבת אחד כבשים ואחד שלקות. בד"א לגופן אבל למימיהן לא יסחוט ואם סחט נעשה כמי שסחט זיתים וענבים וחייב וטעמא דכיון דאינו צריך למימיהן אינו דומה לדש דלא הוי דומיא דדש אלא אם כן צריך ליוצא ממנו הלכך בשר שבלע מרק יזהר שלא יסחטנו לצורך משקה היוצא ממנו והנותן בשר על המרק או שורה פת ביין ומחזיר בפיו ומוצץ המשקין חושש אני לו מחטאת וכל שכן שלא ימצוץ בפיו משקה מענבים וכיוצא בהן וכן ברזא שיש בה נעורת והנעורת בולע יין יזהר שלא יסחט הנעורת מן היין שבו אבל אם אינו צריך למשקה מותר דהיינו כבשים ושלקות לגופן ודוקא לצורך השבת אבל יש לו יין אחר כיוצא בזה שאין צורך בשבת למשוך בברזא שיש בה נעורת אסור כדקתני סוחטים כבשים לצורך השבת בשבת אבל לא למוצאי שבת וצריך שיראה שאינו צריך למימי הברזא שאם יש כלי תחת הנעורת יסירו להראות שאינו צריך למשקה היוצא.

ר"ן שבת (דף מ"א ע"א) ד"ה אבל רב נתן וכו'. וד"ה ולפיכך וכו'.

או"ח (סי' ש"כ ס"ז) ומג"א (סק"ט).

או"ח (סי' ש"כ ס"ח) ומג"א (סכ"ג).

1. שבת (קכח): מכדי תנא ליה מילדין את האשה וקורין לה חכמה ממקום למקום- מביאה לה בכלי דרך שיערה. דכמה דאפשר לשנויי משנינן.

תוס' שבת (קמה.) ד"ה כבשי' וכו'.

רא"ש שבת (פכ"ב סי' ד) גופא כבשים שסחטן- ומסתברא לן דהלכתא כשמואל בהא מילתא

חידושי הרשב"א שבת (קמה.)

למימיהן פטור אבל אסור. פירש רש"י ז"ל פטור משום שאין המשקה הזה מגופן אלא משקה שנבלע בהם והלכך אינו כמפרק, אבל אסור גזירה אטו זיתים וענבים, והקשו עליו בתוספות מדאמרינן לעיל בפרק תולין (קמ"א א') לא ליהדוק אינש אודרא אפומא דשישא דלמא אתי לידי סחיטה, וכן אסור לעיל (קמ"ג א') ספוג בזמן שאין לו בית אחיזה, אלא פירושא משום דסבירא להו כתנא דבי מנשה דאמר לקמן בסמוך דדבר תורה אינו חייב אלא על דריכת זיתים וענבים בלבד משום דרובן למשקין והלכך כשסוחטן הוה ליה כדש [נ"א]: כדריכת זיתים וענבים], אבל שאר פירות רובן לאכילה הן עומדין ואפילו יהיב דעתיה וסחיט בטלה דעתו אצל רוב העולם ואפילו צריך לו לא חשיב משקה אלא אוכל.

ספר אור זרוע ח"ב - הלכות שבת (סימן נח)

מתני' חבית שנשברה מצילין הימנה מזון ג' סעודות ואומר לאחרים בואו והצילו לכם ובלבד שלא יספוג. פירש"י שלא ישאוב ספוג במקום היין לחזור ולהטיפו בכלי גזירה שמא יסחוט הא למדת דשייך סחיטה אפי' בדבר שנבלע בו אע"פ שלא גדל בהם בתוכן כמו זה היין שנבלע בספוג ואסור לסוחטו וה"ל משמע בגמ' גבי כבשים שאע"פ שלא גדל בהם אותו משקה שייך בו סחיטה ואילו סחיטות מפרש רש"י דמדרבנן הוא ור' יצחק מפרש דמדאורייתא. הרי ראי' לדברי הרא"מ שפסק דבשר שנבלע בו מרק יזהר אדם שלא יסחטנו לצורך משקה היוצא ממנו והנותן בשר במרק או שורה פת בין ומחזירו לפיו ומוצץ המשקין חוששני לו מחטאת וכ"ש שלא ימצוץ בפיו משקה מענבים וכיוצא בהן וכן ברזא שיש לה נעורת והנעורת בלוע לו יין יזהר שלא יסחוט מן הנעורת יין שבו אבל [אם] אין צריך למשקה כלל מותר דהיינו כבשים לגופן ודוקא לצורך השבת אבל אם יש לו יין [אחר] כיוצא בזה שאין צורך השבת למשוק בברזא שיש לה נעורת אסור כדקתני סוחטין את הכבשים בשבת לצורך השבת אבל לא למוצאי שבת וצריך שיראה שאינו צריך למי הברזא שאם יש כלי תחת הנעורת יסירונו להראות שאינו צריך למשקין היוצאין עכ"ל הרי מה שכתב חוששני לו מחטא' ראי' (לדבריו) לדברי רבי' יצחק אבל לפי פירש"י אינו כ"א איסורא דרבנן וחומר' גדולה החמיר בבש' שנבלע בו [מרק] ונ"ב לפירש"י שאין סחיטה זאת כי אם מדרבנן דכל כי האי גוונא לכתחילה [שרי] דמפרק כלאחר יד כגון בשתיה לא גזור רבנן בדרבנן:

שו"ת הר צבי אורח חיים א סימן קצ

ע"ד השאלה אם מותר לקנח בשבת בנייר רטוב במים משום חשש סחיטה. ... עוד י"ל שבנ"ד אפילו אם יסחוט לא יהא איסור מן התורה משום שאין המים הבלועים בתוכו בטבע, ודמי לכבשים ושלקות דקיי"ל כשמואל שאחד כבשים ואחד שלקות פטור אבל אסור, משום שהמים לא גדל בתוכם (רמב"ם הלכות שבת פרק כא הלכה יג ויענ"ש במ"מ, טוש"ע סימן כ). אלא שבבגדים אע"פ שאין המשקין גדלין בתוכם מ"מ עדיף משלקות לענין זה לפי שבבגדים שבלעו משקים בתוכם עומדים הם לסחיטה (כן מבואר ברא"ש שם פכ"ב סימן ד), משא"כ נייר שבלע משקין אין עומד הוא לסחיטה ולא עדיף משלקות שאין הסחיטה אלא מדרבנן וכיון שאפילו אם יסחוט לא הוי אלא מדרבנן, שוב י"ל דלא גזרינן שמא יסחוט דהוה גזירה לגזירה.

2. הל' שבת (פ"ט הי"א) ומ"מ שם.

ספר הישר לר"ת (סימן רפג)

נ"ל דאיכא תרי גווני סחיטה חד משום מפרק דהוי תולדה דדש כי האי דסחיטת זיתים וענבים וכבישין בחבית שנשברה וההיא דספוג שאין לו בית אחיזה דאין מקנחין בו. ויש סחיטה שיש בה משום ליבון. ההיא דיש בה ליבון אסירא בכל מקום ליבון כגון צמר ובגד פשתים. ודברים שיש בהן ליבון דווקא במים אבל לא ביין ושמן ... [והא] דאמר' (מביאין) [מביאה] בשערה גבי שמן (ופריק) [ופריך] והאיכא סחיטה דתולדה דדש הוא דקסבר האי דקא פריך הכי דשיער בולע ויש דישא שלא בגידולי קרקע [ו]מפרק פירוקי טובא ושני ליה הכא אין סחיטה בשער ...

3. שו"ת שרידי אש (חלק א סימן ל)

על צחצוח שיניים בשבת

ב"ה, עש"ק ויצא תרצ"א בערלין

כבוד ידידי הנכבד מר ד"ר שרשוסקי נר"ו שלום וברכה

יסלח לי כבודו אהור תשובתי. ממהר להשיבו: כבודו שאל אם מותר לנקות את השיניים במברשת בשבת, הנה בטח ידוע לכבודו כי דעות הרבנים חלוקות בזה, יש אוסרים ויש מתירים. האוסרים חוששים החששות: א. חשש סחיטה, שהרי בשעה שמנקים את השיניים במברשת הוא סוחט את שערות המברשת שנטבלה במים. ב. חשש הוצאת דם. שמא יוציא דם השיניים ע"י הולכת והבאת המברשת. ג. חשש תלישת שערות המברשת. ד. צביעת המברשת ע"י הדם.

ולפענ"ד יש לצדד להיתרא. מחשש הסחיטה אין לאסור, שהרי אינו מכויין כלל לסחוט. ואין לומר דהוי פסיק רישא וכו', שהרי באיסור דרבנן מותר אף בפסיק רישא. עיין מגן אברהם או"ח סי' רנ"ג ס"ק מ"א. ואף שהמחצית השקל שם כתב דזוהי רק באמירה לעכו"ם אבל לא באיסור דרבנן אחר, הנה בנידון דידן איסור סחיטה בשערות אינו אלא מדרבנן. עיין מסכת שבת קכ"ח, ב: אין סחיטה בשיער, ופרש"י: "שהוא קשה ואין בולע", ובכ"ז אסור מדרבנן. ותו, דבהא לא שייך סחיטה, דהנה בפירות הדין הוא שאם הנסחט הולך לאיבוד לא שייך סחיטה, כמבואר בשו"ע או"ח סי' ש"כ, ובבגד אסור אפילו אם הנסחט הולך לאיבוד, והטעם, משום דסחיטת פירות היא משום מפרק ולהכי בהולך לאיבוד אין בו משום מפרק, משא"כ בבגד האיסור הוא משום מלבן, כמבואר ברמב"ם הל' שבת פ"ט הי"א. ודעת התוס', שגם בבגד שייך משום מפרק. עיין תוס' שבת קי"א ד"ה האי, ולפיכך בבגד ששרו בשאינן מלבנין, כמו שמן או יין אדום, אינו חייב אם המשקים הולכים לאיבוד, עיין במגיד משנה לרמב"ם הנ"ל. והנה במשמרת מותר לסנן יין או מים משום שאינו חושש לסחיטה וגם אינו חושש ללבנה לפי שעשויה לכך. עיין שו"ע סעיף ט' ובמג"א שם. וא"כ בנידון דידן ג"כ המברשת עשויה לכך ואינו חושש ללבנה.

ויש לצרף עוד להיתר מה שהזכיר כבודו בספוג שיש לו בית אחיזה, שמותר לקנח בו. והנה הרמב"ם מפרש משום שבלא בית אחיזה אי אפשר שלא יסחוט. עיין רמב"ם הל' שבת פכ"ב הט"ו. והראב"ד באמת נתקשה בזה, כמו שכתב כת"ר, וכתב הטעם דביש לו בית אחיזה הוי כצלוחית מלאה מים שמפיק ממנה מים, עי"ש, וזה שייך גם במברשת. ועוד טעם להתיר עפ"י הגמ' בשבת קמ"ז, ב שמותר לרחוץ בחמי טברלי ומסתפג אדם באלונטית וכתבו הראשונים שלא חששו לסחיטה משום שדרכם להסתפג ואם אתה אוסר להסתפג אתה אוסר ברחיצה וא"א לעמוד בלא רחיצה. עיין או"ח סי' ש"א סעיף מ"ו ובמג"א ס"ק נ"ח, ובנידון דידן א"א לרוב בני אדם לעמוד בלא נקיין שיניים.

ועיין או"ח סי' ש"ז סע' ה' וברמב"ם שבת פ"ו ה"י דמצטער מותר להביא לו חמין. ואף שאין מדמין זל"ז, כמו שכתב המ"מ שם, מ"מ בנידון דידן יש כמה סניפים להיתר.

ושאר החששות - יש להתיר, שאינו מתכוין ולא הוי פסיק רישא ועי' או"ח סי' ש"ג סעיף כ"ו - כ"ז לענין מסרק, וכתב שם בבה"ט דמותר במסרק עשוי משער חזיר.

וע"ד טבול המברשת במים אין לאסור ולומר דשרייתן היא כבוסן - עיין שבת קמ"ב, ב ברש"י ד"ה נותן עלי' מים ועיין זבחים צ"ד, ב שגם בעורות רכין לא אמרינן שרייתן זהו כיבוס. וע"ד צביעה עיין מש"כ במג"א ס"ק כ"ב בשם הרדב"ז להתיר במקום שאינו אלא לכלוך. וזה דווקא בלא [עמוד עד] פאסטא [משחה] - בפאסטא יש לדמות לרחיצה בבורית - עיין או"ח סי' ש"ו ומג"א סקי"א. ועיין פחד יצחק ערך בורית ובאר היטב שם, סק"ח בשם הגנת ורדים. יחיאל יעקב וויינברג

הערת מרן הגאון הרב שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל

כנים הם דברי הדר"ג שיש כמה פנים להיתר ולענ"ד הוא מהדברים המותרים שנהגו בו איסור, ורבים מהיראים רואים בזה איסור חמור עד מאוד ואנכי לא ידעתי טעם נכון לאיסור.

אך מה שכתב כת"ר "שהרי אינו מכויין לסחוט" לא הבינותי הרי טובל את המברשת במים למען תספוג לתוכה מים ורוצה ודאי בסחיטתה וכן מ"ש בפס"ר דשרי בדרבנן כבר כתבתי למעלה (לא ידעתי מה טעם אינו מזכיר את המג"א שבסי' ש"י"ד) וכן מה שכתב משום טעמא דהנסחט הולך לאיבוד גם זה לא הבינותי הן אמנם דהמשחה והמים כלים ובסופם אזלי ודאי לאיבוד, אבל בשעה שמנקה את השיניים וסוחט את המברשת הרי רוצה ודאי שהנסחט יצא על השיניים ושלא ילך לאיבוד ונמצא דאינו רוצה שהנסחט ילך לאיבוד, אך אעפ"כ מסתבר להיתר מחמת הטעמים האחרים שכתב כת"ר.

והנני חוזר למעין הפתיחה וחותרם בתודה ובמיטב הברכות ויהא רעוא שיאזין ד' לתפלתנו וברוב אהבתו וחמלתו הגדולה ידבר שלו' עם שארית נחלתו ויפקדנו בדבר ישועה, ויכונן בית מקדשנו וישמחנו באור פני מלכנו משיח צדקנו, כעתירת מוקירו ומעריצו החותרם בברכת החג ובכל חותמי טובה וברכה.

שלמה זלמן אויערבאך

שו"ת הר צבי אורח חיים א סימן קצ

+ /מתוכן הענינים/ להגר"מ חרלפ ז"ל + קנוח בשבת בנייר רטוב.

ע"ד השאלה אם מותר לקנח בשבת בנייר רטוב במים משום חשש סחיטה.

הנה לא הזכיר כת"ר אימתי הוא שורה את הנייר, ומתוך דברי כת"ר נראה שהוא שורה את הנייר מערב שבת, והשאלה היא רק על הקינוח משום סחיטה. ולכאורה זה דומה להא דאיתא בגמרא יומא (דף עח ע"א) דאסור לשרות בערב יום הכפורים מטפחת ולמחר יקנח בה פניו (אם לא שעושה אותה כמין כלים נגובים) משום חשש של סחיטה, וברמ"א אר"ח (סימן תריג) העלה לאיסור גם אם שורה מפה מבעוד יום ועושה אותה כמין כלים נגובים, דחיישינן שמא לא תנגב יפה ויבוא לידי סחיטה.

אולם בנידון שלפנינו לכאורה יש מקום להיתרא, ואקדים את הידוע שלדעת ר"ת ודעימיה (ראה תוס' שבת דף קיא ע"ב וכתובות דף ו ע"ב ד"ה מסוכרייתא וברא"ש שבת פכ"ב סימן ד) יש שני מיני סחיטה בבגדים. א' סחיטה ממים שנבלעו שאיסורה רק משום מלבן, שמשום מפרק אין לאוסרה משום שהמים הולכים לאיבוד. ב' סחיטה משאר משקין שנבלעו בו שמשום מלבן אין לאוסרה משום שבשאר משקין אין מלבנים בהם ואיסורה הוא משום מפרק תולדה דדש אם הוא צריך למשקין, ואם אין צריך למשקין הנסחטים והם הולכים לאיבוד אין זה בכלל דישה ומותר לכתחילה. אולם הר"ן בשבת (פ"ד) ועמיה עוד פוסקים סוברים שגם אם המשקה הולך לאיבוד מ"מ אסורה מדרבנן (עיין מג"א סימן שכ ס"ק כג). אולם גם להר"ן ודעימיה האוסרים מדרבנן אינו אלא במכיון לסחיטה אבל אם אין מכיון לסחיטה והוא רק פסיק רישא, הרי אם המים או המשקים הולכים לאיבוד הוי פסיק רישא דלא ניחא ליה שלדעת הערוך מותר לגמרי ולשאר פוסקים אסור. והנה מדברי המחבר (סימן שכ סעיף יח) משמע שלענין פס"ר דלא ניחא ליה דעתו להחמיר כשאר הפוסקים שאסור מדרבנן ומ"מ לענין סחיטה בשאר משקין כשהמשקין הולכים לאיבוד מבואר שם מדבריו שהעולם נוהגין בזה היתר והניחם על דעתם להקל בענין זה, והטעם שם מבואר במג"א (ס"ג) דהוא משום שיש בזה עוד קולא, דמכיון שהמשקין הולכים לאיבוד לא דמי לדש בכלל, עיי"ש במג"א ובביאור הלכה.

ועכשיו נחזור לענין מקנח בכלים הרטובים במים, שיש לחלק בענין זה בין הסוגיא דיומא לנידון שלפנינו, שבסוגיא דיומא שלוקח מטפחת הבלועה מים ומנגב בה את פניו, הרי אם יסחוט את המטפחת חייב משום מלבן ואין בזה נ"מ אם זה נקרא שהמים הולכים לאיבוד, משא"כ בנידון דידן יש לומר דאין בזה משום מלבן, דכל החשש של סחיטה הוא בשעת הקינוח ובשעת הקינוח הרי מלכלך הוא את הנייר ואיך אפשר לומר שהקינוח בנייר המביא לידי סחיטה יהא אסור משום ליבון שמלבן את הנייר, בשעה שבשעת הסחיטה ובפעולת הקינוח הוא מלכלך את הנייר וזורקו, (ועדיף יותר מהא דמבואר שם בתוס' שבת לענין קינוח ע"י לכלוך, וברמ"א סימן שב סעיף י עיי"ש).

ומה שיש להסתפק בזה הוא אם יש לאסור כאן משום מפרק, שהרי הטעם בכל סוחט בגד מן המים שאין בו משום מפרק הוא משום שהמים הנסחטים הולכים לאיבוד, משא"כ בנ"ד הרי צריך להנסחט כדי לקנח בו יותר טוב שהוא לח יותר, ואפשר שזה לא נקרא שהמים הולכים לאיבוד

עוד י"ל שבנ"ד אפילו אם יסחוט לא יהא איסור מן התורה משום שאין המים הבלועים בתוכו בטבע, ודמי לכבשים ושלקות דקיי"ל כשמואל שאחד כבשים ואחד שלקות פטור אבל אסור, משום שהמים לא גדל בתוכם (רמב"ם הלכות שבת פרק כא הלכה יג ויעו"ש במ"מ, טוש"ע סימן כ). אלא שבבגדים אעפ"י שאין המשקין גדלין בתוכם מ"מ עדיף משלקות לענין זה לפי שבגדים שבלעו משקים בתוכם עומדים הם לסחיטה (כן מבואר ברא"ש שם פכ"ב סימן ד), משא"כ נייר שבלע משקין אין עומד הוא לסחיטה ולא עדיף משלקות שאין הסחיטה אלא מדרבנן וכיון שאפילו אם יסחוט לא הוי אלא מדרבנן, שוב י"ל דלא גזרינן שמא יסחוט דהוה גזירה לגזירה.